

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO (LETO) XXI. (15)

No. (Štev.) 3

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

18. januarja (enero) 1962

V Slomskovo leto

Ko so pred nekaj leti — l. 1959 — proslavljali slovenski katoličani v domovini stoletnico prenosa sedeža lavantinske škofije iz ponemčenega koroškega št. Andraža v slovenski Maribor, ki ga je izvršil Slomšek in tako postal prvi mariborski škof, so proglasili isto leto za Slomškovo leto, z namenom, naj se združi vsa domovina v molitvi k Bogu, da bi jim v Slomšku, tem svetlem narodnjaku in kulturnem delavcu, dal tudi prvega slovenskega svetnika.

Slovensko zamejstvo se tedaj ni odzvalo prošnji slovenskih škofov v domovini in smo nekako prezrli ta domači jubilej.

Letos pa teče stoletnica Slomškove smrti, ki je umrl 24. sept. 1862.

Mnereja smo, da je zdaj priložnost, da se tudi slovenska emigracija združi s katoliško domovino in to leto posveti spominu tega velikega Slovenca, ki nam v današnji dobi more biti še posebej zgled ljubezni do Boga in do slovenstva.

Vsi poznamo več ali manj Slomškovo življenje od rojstva l. 1800 na Slomu pri Ponikvi, preko bogoslovja v Celoveu in prvih dušnopastirskih postaj na Spodnještajerskem, do opata v Celju in lavantinskega škofa v št. Andražu, odkoder je prenesel škofijo v Maribor in tam umrl v 62. letu v sluhu svetosti. Ne proslavljamo pa Slomška zaradi te njegove „poklicne kariere“, temveč zaradi njegovega ogromnega in pomembnega dela med našim narodom. Slomšek je bil vrstnik pa tudi sošolec Prešernov: delo obeh je preobrazilo narod. Prešeren je bil genij, ki je vzcvetel iz suhih tal kot agava, ki zeleni v puščavi, pa enkrat na sto let da svoj cvet! Tak cvet je Prešernova umetnost v naši kulturni zgodovini. Slomškovo delo pa je delo oratarja, ki rahlja prav to kulturno puščavo okrog cveta, da jo spremeni v vrt; pa gigantha, ki dvigne cele plasti naroda na višjo kulturno gladino! Iz ljudstva v zaveden narod, iz analfabetizma v izobraženega človeka. Ljudstvu daje knjigo v roke, da ga udrži v njo v veri in v ljubezni do naroda. Da smo Slovenci kljub politični neodvisnosti in nemškemu raznarodovalnemu pritisku postali tako notranje slovensko trdni, pa narodno goreči in po izobrazbi hrepeneči, da smo že v Avstriji bili za Čehi narod z najmanjšim procentom analfabetizma, je prav gotovo velika zasluga Slomška. Kot dušni pastir je storil vse, da bi narod učil globlje spoznavati Boga, pa da bi se s to lučjo tudi umsko in duhovno pa narodno „razsvetlil“. Tako je kot spiritual v semenišču vzgajal duhovnike za delo med narodom, za izobraževanje otrok in odraslih v „nedeljiskih šolah“, ker državnih slovenskih ni bilo. Predvsem pa je budil ljubezen do jezika v krajih, ki so bili že na robu ponemčenja, in jih svaril pred odpadništvom od Boga in naroda. Bog in narod sta bila zanj nerazdružljiva pojma: kdor je bil zvest Bogu, je ostal zvest narodu in narobe: Iz te težnje: okrepiti oboje, je pisal knjige, je ustanavljal šole, je zlagal pesmi, je izdajal Drobničnice, je ustanovil Mohorjevo bratovščino, s katero je naučil narod brati, in je tudi svoj škofovski položaj izkoristil zato, da je zedinil štajerske Slovence v eni škofiji ter je bil prvi slovenski škof, ki je tudi izvajal slovensko cerkveno politiko, ne da bi delal krivico drugemu.

Toda njegova ljubezen je šla tudi preko slovenstva k vsemu slovanstvu in je ustanovil Bratovščino sv. Cirila in Metoda za delo k cerkveni združitvi vseh Slovanov, s čemer je postal pionir svetovne cirilmetodijske ideje. Iz male Slovenije se je razširila na Slovaško, Moravsko, na Hrvaško itd. ter je postala tako pomembna, da je zaslužila l. 1952 — ob stoletnici — posebno papeško pismo, kjer jo Pij XII. imenuje „ne brez velike koristi za krščansko ime“, ter „vodi k edinosti Slovanov v veri“. Ta Slomškova zamisel je prav letos v času ekumenskega cerkvenega shoda — posebne važnosti in dviga Slomška na visoko mesto v krščanskem svetu.

Tako gledamo Slovenci v Slomšku velikega človeka, gorečega duhovnika, neutručljivega učitelja mladine, vzgojitelja naroda, pa do srži zavednega narodnjaka, ki ljubi svoj jezik nič manj kot vero, pa ljudskega pesnika in dobrega pisatelja, govornika in cerkvenega organizatorja, ki je škofiji uspel dobiti take meje, da je rešil štajerske Slovence tudi narodnega potujčenja. Na svetovni gladini pa je viden kot prvi pobornik za cerkveno zedinjenje Slovanov ter kot svetniški lik, katerega vsa dela so že prevedena v latinščino, da pridejo pred komisijo za beatifikacijo. Daj Bog, da ga leto cerkvenega shoda za zedinjenje cerkva pripelje bliže oltarju!

Z ozirom na ves ta pomen Slomške v naši zgodovini je za nas izseljenca spomin nanj še dvakrat pomemben: on naj nam bo ohranjevalec naše vere, pa utrjevalec naše narodne zavesti, kajti tudi mi smo razmetani med tuj svet, postavljeni med odpadništvo od Boga in naroda, in potrebujemo novih „nedeljiskih šol“, kot jih je imel še njegov čas. Zato je Društvo Slovencev v Buenos Airesu sklenilo, da zaprosi vsa slovenska društva v Argentini, da letošnje leto posvete Slomšku s kakršno koli lokalno omembo, prireditvijo ali predavanjem in to v času pred 26. septembrom, kajti tega dne bo Slovensko dušno pastirstvo, Mladinska šolska organizacija in Slomškovo dom priredili skupno prireditev v domu njegovega imena. To naj bo naša skupna oddolžitve Slomškovega delu in naša skupna prošnja za njegovo poveljevanje v njegovem jubilejnim letu, ki ga s tem začnemo.

Dr. Tine Debeljak
kult. ref. Društva Slovencev 300 ljudi.

Konferenca OAS v Punta del Este

V ponedeljek, 22. t. m. se bo v Punta del Este v Urugvayu začela konferenca Organizacije ameriških držav (OAS), na kateri bodo razpravljali o komunistični nevarnosti na obeh ameriških celinah, zlasti na južni ter o problemu Kube. Vodje delegacij posameznih držav bodo njihovi ministri. More se pa konference udeležiti tudi kateri koli predsednik in nekateri napovedujejo, da se bo v Punta del Este pojavil verjetno Castro sam, da bi čim bolj zavrnil ali onemogočil delo.

Samo še nekaj dni je do te konference, pa še vedno ni mogoče odgovoriti na dve najvažnejši vprašanji: Kakšne bodo resolucije, ki bodo prišle na glasovanje in kako bodo posamezne države glasovale.

Kaže, da bo v slučaju, če bodo ZDA in srednjeameriške republike izvele zadosten pritisk, vsaj 16 držav glasovalo za sankcije proti Kubi. Če pritisk ne bo uspel, pa bo verjetno samo 13 republik glasovalo za sankcije. Ker je vseh članic te organizacije 21, bo v tem slučaju manjkalo en glas za po pravilniku določeno dvotretjinsko večino, s katero je mogoče izvajati sankcije.

Doslej je bila tendenca medameriških konferenc, da so skoro vedno poskušali dosežati na njih enoglasnost. V sedanjem slučaju pa, ko kubanski problem predstavlja za toliko latinskih republik tudi resen notranji problem, kaže, da bo enoglasnost nemogoče doseči.

V Punta del Este se kaže tudi med ameriški državami dva razkola:

Eden je med večino na eni strani in Meksiko in Brazilom, Argentino in Čilom na drugi strani, v slučaju, če bo večina zahtevala prestroge ukrepe proti Castru.

Drugi pa je možen med srednjeameriški državami, vključno Kolumbijo, Venezuelo in ZDA, če bo večina predlagala prešibke sankcije proti Kubi.

Trenutno je posamezne države možno opredeliti takole:

Kolumbija: Glasovala bo za stroge ukrepe proti Castru. Kolumbija je prva zahtevala sklicanje sedanje konference in tudi predložila sankcije.

Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua in Panama: Ta srednjeameriški blok predstavlja združeno fronto proti Castru in zahteva stroge sankcije.

ZDA: Zahteva sankcije, vendar ni povsem jasno, kako stroge naj bodo.

Haiti in Dominikanska republika: Obe bosta glasovali za sankcije proti Kubi.

Peru in Paraguay: Vladi obeh držav sta nesporno proti Castrovem režimu in njskovemu rovarjenju po latinski Ameriki.

Venezuela: Bo glasovala za sankcije, čeprav morda ne za tako stroge, kakor srednjeameriški blok.

Meksiko: Odločno nasprotuje kakršnikoli sankciji proti Castru.

Brazil: Hoče šibko resolucijo, s katero naj bi dosegli nevtralizacijo Kube, ne da bi karkoli storili proti Castrovem režimu.

Argentina: Poskušala je doseči samo obsojdo Castra in doseči, da bi od Kube zahtevali, da prekine stike s sovjetskimi blokom. Toda zaradi notranjega pritiska bo verjetno pristala na šibke sankcije proti Castru.

Čile: Neodločen. Nagiba se k šibkim sankcijam, če bo večina glasovala za esankcije, vključno vsaj ena od velikih južnoameriških republik.

Bolivija in Ekvador: Obe se nagibata k odločnemu nastopu proti Castru. Obe pa sta se vzdržali glasovanja, ko je glavni svet OAS glasoval za kolumbijski predlog o sklicanju sedanje konference v Punta del Este.

Množeni grob v ledu v Peruju

Južnoameriško državo Peru je v četrtek 11. t. m. proti večeru zadela strahovita nesreča. Tega dne se je z vrha ugaslega ognjenika Huascarana, ki je visok 6 88 m, sprožil plaz okoli 2 milijona ton ledu ter z ogromnimi skalami zgrmel v višini 20 m, v dolžini 800 m in v širini 200 m v dolino. V višini ok. 3.000 m je ta ogromni plaz na površini 100 ha pokopal pod sabo mestcece Raurahira in 5 indijanskih naselij. V strahotnem skupnem grobu je našlo v nekaj trenutkih smrt na tisoče in tisoče ljudi. Sodiijo, da je smrtnih žrtev od 4 do 5 tisoč, ali pa še celo več.

terlja naroda, pa do srži zavednega narodnjaka, ki ljubi svoj jezik nič manj kot vero, pa ljudskega pesnika in dobrega pisatelja, govornika in cerkvenega organizatorja, ki je škofiji uspel dobiti take meje, da je rešil štajerske Slovence tudi narodnega potujčenja. Na svetovni gladini pa je viden kot prvi pobornik za cerkveno zedinjenje Slovanov ter kot svetniški lik, katerega vsa dela so že prevedena v latinščino, da pridejo pred komisijo za beatifikacijo. Daj Bog, da ga leto cerkvenega shoda za zedinjenje cerkva pripelje bliže oltarju!

Z ozirom na ves ta pomen Slomške v naši zgodovini je za nas izseljenca spomin nanj še dvakrat pomemben: on naj nam bo ohranjevalec naše vere, pa utrjevalec naše narodne zavesti, kajti tudi mi smo razmetani med tuj svet, postavljeni med odpadništvo od Boga in naroda, in potrebujemo novih „nedeljiskih šol“, kot jih je imel še njegov čas. Zato je Društvo Slovencev v Buenos Airesu sklenilo, da zaprosi vsa slovenska društva v Argentini, da letošnje leto posvete Slomšku s kakršno koli lokalno omembo, prireditvijo ali predavanjem in to v času pred 26. septembrom, kajti tega dne bo Slovensko dušno pastirstvo, Mladinska šolska organizacija in Slomškovo dom priredili skupno prireditev v domu njegovega imena. To naj bo naša skupna oddolžitve Slomškovega delu in naša skupna prošnja za njegovo poveljevanje v njegovem jubilejnim letu, ki ga s tem začnemo.

Dr. Tine Debeljak
kult. ref. Društva Slovencev 300 ljudi.

Grmenje ledenega plazja je bilo tako močno, da ga je bilo čuti 1 km daleč. Ko je bobnenje prenehalo, se je nad dolino dvignil velik črn oblak prahu, nato pa je zavladala grobna tišina. Smrt je razpela nad vso dolino svoje temne peruti.

Tisti nekaj ljudi, ki se je čudežno rešilo, nekateri so bili toliko vstran od kraja, v katerega je pridrvel ogromni plaz ledu in skalovja, drugi pa, ki so bili na prostem, so takoj, ko so začuli votlo bobnenje, začeli bežati, pripovedujejo, da so bili tisti trenutki tako strašni, da so bili prepričani, da se je začel sodni dan.

Na mesto nesreče so kmalu prišli oddelki vojske. Spuščati so se morali s padali. Skušali so odkopavati mrtlice. Nekaj so jih mogli odkopati, nekaj jih je tudi napravila reka Santa, ki teče po dolini proti Tihemu oceanu, ostalih pa niso mogli dobiti, ker so skupno z živino in razvalinami hiš ter ostalih gospodarskih poslopj pokopani pod ogromnim količinami blata, skalovja in ledu, ki še štrli v zrak iznad blata.

Za vse žrtve nesreče je bil v ponedeljek v perujski prestolnici slovesen rekvjem, pri katerem je bil navzoč perujski predsednik z vsemi člani svoje vlade in članje diplomatskega zbora. Ta dan je bil v Peruju proglašen za dan splošne narodne žalosti.

Predsednik Prado in njegova vlada nprestan dobitava iz vseh strani sveta sožalne izjave. Od povsod prihaja tudi pomoč za prizadete kraje. Argentina je že naslednji dan odposlala z velikim vojaškim prevoznim letalom več tisoč kg raznih zdravil, krvi, obvez, živil, oblek in drugih najnujnejših potrebščin za prebivalstvo.

Sedanja nesreča v Peruju je po številu žrtev že druga te vrste, kajti leta 1941 je meseca decembra plaz pokopal v kraju Huaraz tudi 4.000 ljudi. V svetu je pa bilo v zadnji polovici tega stoletja tudi več nesreč od snežnih in ledenih plazov. Večji sta pa bili samo dve in sicer leta 1916, ko je snežni in ledeni plaz pokopal pod sabo 8.000 avstroogrskih vojakov in leta 1951 v Švic, ko je pod snežno lavino našlo smrt

Spopad med Nizozemsko in Indonezijo

Napetost, ki vlada med Nizozemsko in Indonezijo zaradi Nove Gvineje se je minul ponedeljek spremenila v prvi vojni spopad med obema državama. Nizozemske vojne ladje so s topovi streljale na indonezijske torpedovke, ki so plule po gvinejskih teritorialnih vodah in potopile eno torpedovko, drugo pa zažgale. Prvo poročilo o spopadu so objavile nizozemske tiskovne agencije.

Nizozemci so tudi objavili, da se je v zadnjih tednih vtihotalo na Novo Gvinejo „nekaj stotin“ indonezijskih gverilcev, oboroženih s sovjetskimi orožjem, da bi med gvinejskim prebivalstvom zasejali strah in nered. Nizozemski vojniki so nekaj teh gverilcev postrelili.

Iz indonezijskih vladnih krogov do trenutka, ko to pišemo, še ni bilo reakcije na pomorski spopad v gvinejskih

vodah. Pač pa sta takoj reagirala Washington in London.

V Washingtonu obžalujejo spopad med nizozemskimi in indonezijskimi vojaškimi silami in trdijo, da takšni incidenti ne bodo pripomogli mirni rešitvi spora med obema državama. Ameriški vladni funkcionarji nadalje poročajo, da se še vedno nadaljujejo diplomatski stiki med posameznimi državami za dosego direktnih pogajanj med Nizozemsko in Indonezijo.

Britanski krogi smatrajo spopad med Nizozemci in Indoneziji kot svarilo za še večje težave v bodočnosti, če ne bosta obe državi mirno rešili spora. Med britanskimi vojaškimi krogi pa so mnenja, da je bil spopad že več kakor samo navaden incident, ki je bil že takorekoč nezogiben zaradi napetosti, ki vlada na tem področju.

Nastop osrednje vlade v Kongu proti Gizengi

Po delnem pomirjenju med Čombejem, vodjem katanske province, in centralno kongoško vlado v Leopoldvillu, se je pomiril tudi ves ostali Kongo, razen severnega predela držav okoli Stanleyville, kjer se je vgnezdil komunistični Lumumbov naslednik Antoine Gizenga.

Gizenga se je med borbo Čombeja s centralno vlado in z OZN vzdržal slehernega sumljivega dejanja, da se je mirno pripravil za nastop svojih komunističnih oddelkov, oboroženih s sovjetskimi orožjem, ki so ga vtihotali zlasti skozi Egipt in Sudan v Kongo. Čeprav je bil Gizenga ves ta čas podpredsednik centralne vlade, ni od meseca oktobra lanskega leta več prišel v Leopoldville, kljub več pozivom centralne vlade. Prav tako se ni odzval vabilu na sodelovanje pri pogajanjih s Čombejem, ker se je držal navodil svojih komunističnih svetovalcev, da je treba napetost med Čombejem in centralno vlado ter OZN vzdrževati čim dlje, ker je le v kaosu možno začeti iz Stanleyville komunistično revolucijo in

tako zavzeti novo postojanko Moskvi v Afriki.

Ta načrt mu je trenutno onemogočila centralna vlada, ko je v parlamentu dosegla, da so od Gizenge zahtevali, naj se takoj vrne v Leopoldville na svoje podpredsedniško mesto. Gizenga na poziv ni odgovoril, nakar so v parlamentu izglasovali resolucijo z obsojdo Gizenge. Sedaj mu pripravljajo tudi odsvsem poslanske nedotakljivosti.

Istočasno je centralna vlada dala vojaškemu poveljniku Lunduli, nekdanjemu pristašu Gizenga, ki pa ga je že zapustil, povelje, naj Gizengo aretirajo, kar je Lundula tudi storil skupno s svojo vojsko in z oddelki OZN. Tako so Gizengo z zaporom v njegovi lastni vili v Stanleyville sedaj izolirali in mu onemogočili nadaljnje rovarjenje.

Prav tako poročajo, da je Gizenga v zadnjih tednih vedno bolj izgubljal svoj vpliv tudi v Stanleyville, svoj nekdanji trdnjavi, tako med tamkajšnjimi politiki, med vojsko in policijo ter so ga označili za terorista, anarhista in kriminalca.

I Z T E D N A V T E D E N

V Venezueli je prišlo do razkola v vladni stranki Demokratska akcija, kateri pripada tudi sedanji predsednik republike dr. Betancourt. V stranki sta ostajali že nekaj časa dve skupini, ki sta sedaj imeli ločeno kongresno zborovanje. Uporniško skupino vodi Raúl Ramos Gimenez. Zmerni elementi obeh skupin skupaj sedaj vladati nastopanje obeh skupin v parlamentu ter izgladi nastale spore in razlike.

Bivši brazilski predsednik Janio Quadros, ki je še vedno v prostovoljnem prebivalstvu, bo v brazilski državi Paraíba nastopil kot kandidat za senatorsko mesto. Quadros se bo po zatrdilu njegovih pristašev — vrnil prihodnji mesec v Brazil.

Biv. brazilski predsednik Juscelino Kubicek bo pri oktobrskih volitvah nastopil kot kandidat za poslanca v državi Guanabara (Rio de Janeiro). S svojo kandidaturo bi rad porazil v tej državi Narodno demokratsko zvezo. Dr. Kubicek nastopa kot poslanski kandidat zaradi tega, ker ima sedaj parlament v brazilskem političnem življenju velik pomen, kajti parlament določa predsednika vlade, ta pa ima večjo oblast kot predsednik republike. Zato so vse polit. stranke začele za poslanske kandidate postavljati vplivnejše osebnosti.

V Dominikanski republiki so v morarici odkrili zaroto, ki je imela namen umoriti sed. poveljnika vojske gen. Pedra Rafaela Rodriguez Echevarria in obnoviti režim, ki bi bil naklonjen Trujillovem. Zaprl so več častnikov ter jih bodo stavili pred posebno vojaško sodišče.

Na Kubi je Castro dal prejšnji teden ustreliti 6 političnih nasprotnikov — 4 dijake, enega kmeta in enega častnika.

Po vsej Angliji so prejšnji teden divjali silovitih viharj. Ponekod so dosegali hitrost 140 km na uro.

V Jugoslaviji so se ves prejšnji teden nadaljevali potresni smuki. Kot smo poročali že v zadnji številki je bilo pri prvem potresnem sunku najbolj priz-

deto mesto Makarska. Zatem pa je potres v naslednjih dneh prizadel tudi veliko ostalih mest v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini. Poročila navajajo, da so bili močni potresni sunki zlasti v vasi Podgora pri Makarski, Imotskem, Metkoviću, Ljubuškem, Mostarju, Dubrovniku, na otoku Lopud v Splitu ter v Biokovem. V nekaterih mestih so bile hiše močno poškodovane. V vsem je izgubilo streho okoli 70.000 ljudi. Vojska in mornarica sta v pripravnosti ter nudita pomoč prizadetemu prebivalstvu. Škoda, ki so jo doslej povzročili potresni sunki, — v vsem jih je bilo že nad 100 — presega več milijonov dolarjev. Smrtnih žrtev je bilo razmeroma malo — sodijo, da so bile samo štiri. To pa zaradi tega, ker so ljudje v preplahu zbežali na prosto in se v stanovanja sploh niso več vračali. Več pa je ranjenih.

V Parizu je zbranih nad 100 uglednih političnih in gospodarskih osebnosti 15 evropskih držav, ki sestavljajo zahodnodemokratsko obrambno skupnost. Namen štirinajstidnevni razgovor je najti možnost za še pojačano politično in gospodarsko edinstvo omenjenih evropskih držav.

V Moskvi so objavili, da se bo Vjačeslav Molotov, ki je bil na zadnjem kongresu sovjetske kom. stranke izključen iz stranke, vrnil na svoje mesto na Dunaj v komisijo za atomsko energijo. Dosedaj pa na Dunaj še ni prišel in tudi nihče ne ve, kdaj se bo to zgodilo.

Albanska vlada, ki je v ostrem sporu s Hruščevom, ker je ostala na Stalinovi liniji, je objavila, da je pripravljena vzpostaviti redne diplomatske stike z Grčijo in tudi z drugimi državami na zahodu.

Na ameriškem letalskem oporišču Torrejon v Španiji je 11. t. m. pristal nov ameriški superbombnik B 52 potem, ko je iz Okinave na Japonskem preletel 20.000 km, ne da bi mu bilo kje treba pristati zaradi preskrbe z gorivom.

Rako so barantali s Slovenci

Letošnji Zbornik Svobodne Slovenije je glede razprav, dokumentov in pričevanj gotovo najboljši, kar jih je doslej izšlo. Pričevanje člana Slovenske legije Martina Žekarja je tako pretresljivo, da bo še pozni slovenski rodovod služilo kot dokument, kaj je moral slovenski narod pretrpeti v drugi svetovni vojni s strani dveh nečloveških totalitarnih sistemov — komunizma in nacizma.

Pretresljiv in politično silno važen pa je dokument, ki ga objavlja dr. Miha Krek v članku „Ugodna pomlad 1941“. V tem članku objavlja dr. Krek razne telegrame, protokole in druge dokumente, ki so bili nedavno izdani v angleščini v uradni ameriški zbirki. Vsak slovenski javni delavec bi moral skrbno preštudirati te dokumente, da bi mogel pravilno oceniti dogodke med drugo svetovno vojno.

Eden najvažnejših dokumentov je gotovo tisti telegram (objavljen na str. 48 Zbornika), iz katerega je razvidno, da so nacisti in ustaši napravili sporazum o preselitvi 400.000 Slovencev iz rodnega slovenskega ozemlja na Hrvaško proti temu, da se enako število Srbov iz Hrvatske preseli v Srbijo. Telegram se glasi takole:

Telegram
Zagreb, 4. junija 1941
Sprejeto 4. junija 1941
Št. 428, 4. junija

Smatrati za zadevo, ki mora biti pod ključem.
Najtažneje.

Zunanjemu ministru Rajha.

Danes smo razpravljali o naselitvi Slovencev in Srbov in o vprašanju obmejnega področja Zemun. Razprave o naselitvenih vprašanjih so se udeležili: minister Kasche kot predsednik, minister dr. Benzler, državni svetnik dr. Turner, skupinski vodja Neuhausen, ki je zastopal vojaškega komandanta Srbije, šef civilne administracije južne Štajerske, Gauleiter Überreiter, maršal Kvaternik, minister za korporacije dr. Dumandžić, državni tajnik za zunanje zadeve dr. Lorković za Hrvaško, general Claist von Horstenau in njihovi strokovni uradniki. Dosegel se je sporazum, da se 5000 političnih prestopnikov in izobražencev preseli najkasneje do 5. julija 1941, 250.000 Slovencev, ki so imigrirali po 1914, najkasneje do 30. avgusta in približno 145.000 slovenskih kmetov, ki živijo v obmejnem področju, najkasneje do oktobra 1941. Skupina 5000 političnih prestopnikov in izobražencev se takoj preseli v Srbijo, ostala skupina na Hrvaško, med tem, ko se odgovarjajoče število Srbov preseli iz Hrvatske v Srbijo. V tej zadevi je sestavljen memorandum. V slednji razpravi strokovnih uradnikov pod predsedstvom poslanskega svetnika Trola so se ugotovile podrobnosti izvršitve. Memorandum o prvi diskusiji in koncept splošne pogodbe med nemškimi Rajhom in Hrvaško, ter Hrvatsko in vojaškim komandantom za Srbijo bo poslan v Salzburg. Splošno so-

V Jugoslaviji partija znova vse

V sporu med Moskvo in Beogradom je Hruščev med drugim očital Titu in jugoslov. komunistom, da dopuščajo in pospešujejo razvoj gospodarskega, političnega, socialnega in kulturnega življenja na način, ki zmanjšuje pomen in vpliv partije v vodstvu komunističnega državnega sistema. Tudi na zadnjem kongresu sovjetske komunistične stranke je bilo govora o tem. In prav tem vprašanjem, „napakom“ v jugoslovanskem komunističnem sistemu je bil posvečen tretji plenarni Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, kakor se od VII. kongresa Kom. partije Jugoslavije leta 1952 v Zagrebu imenuje polit. stranka jug. komunistov ob korcu novembra 1. leta.

Sestanka se je udeležilo 135 članov CK ZKJ. Na dnevnem redu je bila samo razprava o „aktualnih vprašanjih nadaljnje idejno-politične in organizacijske izgradnje Zveze kom. Jugoslavije“. Govor o teh vprašanjih je imel generalni tajnik ZKJ Josip Broz-Tito. Začel ga je z ugotovitvijo, da „je bila vloga Zveze kom. Jugoslavije v preteklem obdobju vsestranska“, priznal, da „so bile seveda tudi napake, ki smo jih morali ugotoviti“, zatem pa takoj napovedal, „da je danes naša naloga na tem plenu bolj v tem, da opozorimo na te razne slabosti, ki so se pokazale v delu komunistov, kakor da govorimo o uspehih, ki smo jih dosegli“. Zatem je pa nadaljeval:

„V novih pogojih dela Zveze komunistov, t. j. v pogojih decentralizacije in družbenega samoupravljanja, je treba ugotoviti pomanjkljivosti, ki že zdaj čimbolj izstopajo, in jih odpraviti. O tem je bilo večkrat govora in organizacijam Zveze komunistov so pošiljali pisma, v katerih so opozarjali na razne

pomanjkljivosti. Bilo pa je potrebno, da se tudi ta plenum ukvarja s temi vprašanji. Sklepi, ki jih bomo danes sprejeli, pa bodo, kakor vselej, obvezni za vse člane Zveze, ne glede na njihov partijski staž in položaj, na katerem so. To pravim zaradi tega, tovariši, ker je v zadnjih nekaj letih pri nekaterih komunistih, in to predvsem pri nekaterih na vodilnih mestih, nekako otopelata tista partijnost, zavest in odgovornost za njihova dejanja, zaradi česar je prihajalo in čedalje pogostejše prihaja do nekaterih odmakov, in to, ponovno pravim, zlasti pri komunistih, ki so bili na raznih odgovornih mestih bodisi v gospodarstvu bodisi v administraciji in drugih. S tem, da bo ta plenum opozoril na te pomanjkljivosti, bo imel, po mojem mnenju, velik pomen za nadaljnje delo in razvoj članov Zveze komunistov.“

„Idejna vzgoja je seve ena najvažnejših nalog Zveze komunistov. Kaže pa, da sta vsakodnevna praksa in buren razvoj v naši socialistični državi nekoliko vplivala in pripeljala do tega, da so posamezni ljudje ravnali v svojem delu preveč praktičistično, premalo pozornosti pa so posvečali idejno-političnemu dvigavanju, proučevanju raznih pojavov, ki jih prinaša s seboj ta praksa, in odpravljanju tistega, kar je negativno. Mislim, da moramo na tem sestanku ugotoviti vse te elemente, da bi lahko naša Zveza komunistov v nadaljnji etapi razvoja naše socialistične države in na sploh v prihodnje uspešno ubrala pravilno smer v socialistični izgradnji.“

„Določena pojmovanja — po katerih Zveza komunistov izgublja svojo prvotno vlogo in ni več tako važna, po kateri je moč upravljati tudi brez nje, n. pr. prek Socialistične zveze itd. — so po mojem mnenju napačna. Naloge Zveze komunistov se spreminjajo, toda njena vloga, vloga idejne vzgoje in usmerjanja, mora prav v obdobju decentraliza-

cije in samoupravljanja priti še bolj do izraza, ker so dandanes pogoji za delo bolj kompleksni kot prej.“

V smislu Titovih izjav in predlogov je tretji plenarni CK ZKJ sprejel tudi ustrezne sklepe, da bo partija znova postala to, kar je bila prej: nosilec, izvrševalec in kontrolor vsega političnega, gospodarskega, socialnega in kulturnega dela ter življenja. To bo zlasti prišlo še bolj občutno do izraza v tkz. upravljanju družbenega imetja, v tkz. gospodarskih svetih, kjer bodo partiji po kratki dobi navidezne liberalizacije znova prevzeli vodilno vlogo v vseh gospodarskih in socialnih ustanovah.

Samoohtobna jug. komunistov od nosno priznanje napak, zaradi katerih jih je napadal Hruščev, češ, da se odmakajo od prave komunistične linije, bo pa imela za posledico tudi zboljšanje odnosov med ZKJ in sovjetsko komunistično partijo. To zasleduje tudi pohvalna izjava plenuma CK ZKJ v sklepih tega sestanka zadnjega kongresa sovjetske kom. partije. Jug. komunisti namreč ugotavljajo, da je kongres sovjetske kom. partije „po vsebini svojega dela ter osnovnih težnjah in sklepih pomemben prispevek k napredku socializma in da bo pozitivno vplival ne samo na mednarodno delavsko gibanje in na odnose med socialističnimi deželami, temveč tudi na razvoj mednarodnih odnosov v smeri krepitve miru.“

Torej rezultat zadnjega zasedanja CK ZKJ v kratkem: Partija dobi znova vso oblast v državi, odstranjevanje nasprotij med Titom in Hruščevom se nadaljuje in gradi znova prijateljstvo med obema.

KAJ PRAVITE?

Spoštovani g. urednik!

Veselo presenečen sem v številki 49, z dne 14. 12. 1961 Vašega tednika bral oglas Buccari y Galletti, v katerem nam izključni zastopnik te tvrdke g. Lojze Novak sporoča veselo, novico, da se bodo ponovno začele slovenske radijske oddaje in to preko ene najboljših postaj v Buenos Airesu — Splendid.

Težko sem pričakoval ure oddaje, a zelo, zelo zadržan sem bil, ko sem namesto slovenske pesmi zaslišal v slovenskem prevodu sentimentalno laško popevčico — Stella d'argento, v izvedbi jazz orkestra Emona, ki je izšla na plošči pri podjetju Jadran SRL.

Nimam nobene pravice vmešavati se v trgovske zadeve podjetja Jadran SRL, ki posreduje plošče za to slovensko uro. Živimo v svobodnem svetu, kjer je osebna iniciativa zaščitena, zato trgovsko podjetje Jadran SRL lahko po svoji mli volji izbira program za snemanje ploč, čeprav bi bilo pričakovati, da bo s plošč pod slovensko značko (Vesna!) zvenela izključno le resnična slovenska pesem.

Sestavljanje programa za radijsko

uro, vem, je zelo neljubo, ker je tako malo izbire, zlasti še pri stremeljenju, da bi bil program sestavljen izključno iz del posameznikov ali skupin, ki spadajo k naši sedanji emigrantski družini. K temu stremeljenju, namreč po popolnoma slovenski oddaji, je treba iskreno čestitati in ga dejansko podpreti. Zdi se pa, da slovenska društva, ki bi k stvari lahko mnogo pripomogli, stojijo ob strani. Ali ni n. pr. dolžnost že samo naših pevskih zborov, da bi sodelovali?

Vem, da bi bilo lepše, če bi slovensko oddajo vzdrževali naši domači podjetniki, a ker tega ni, je treba zgrabiti to, kar je na razpolago.

Med izdanimi ploščami je malo izbire, vendar je je toliko, da bi se dalo med temi redkostmi izločiti, kar je naše in kar ni. Naše slovenske umetnike v glasil, z narodno pesmijo na čelu, izvajane pred tujo publiko, bi delale čast vsej naši emigraciji in narodu, kateremu pripadamo.

Takih popevčic, kot je zgoraj omenjena laška, je na svetovnem glasbenem trgu veliko, toda mi pa s svojo narodno

ARGENTINA

V Argentini smo imeli novo spremembo v vladi. Odstopila sta dva ministra. Min. za javna dela, javno službo in promet dr. Arturo Acevedo in min. za narodno gospodarstvo dr. Robert Alemann.

Min. za javno delo, javno službo in promet je posledno izvajal vladni obnovitveni načrt na železnica. Vse, kar ni bistveno povezano z žel. službo, naj bi prešlo v priv. upravo, znižalo naj bi se število uslužbenstva za 70.000, preostalo uslužbenstvo naj bi pa pošteno nagradili, zaposlili pa tako, da bi bile storitve žel. uslužbenstva večje, kajti po dosedanjem načinu dela je v glavnem žel. uslužbenstvo delalo samo po tri ure dnevno. Žel. sindikata sta nastopila proti vladnemu obnovitvenemu načrtu in sta proglasila tudi zadnjo stavko, ki je trajala 42 dni. Ko se je pa stavka že začela lomiti in je vsak dan vozilo več vlakov ter se je tudi vedno več železničarjev vračalo na delo, so se s posredovanjem buenosaireskega nadškofa kardinala Caggiana med dr. Guidom, predsednikom senata, ki je v dr. Frondizijevi odsotnosti vodil predsedniške posle, in žel. sindikatoma začela pogajanja, ki so privedla do preklica stavke. Po doseženem sporazumu so železničarji dobili po raznih strokah povišanje plač od 42 do 62%. To je pa bilo več, kolikor je bil resorni minister, ki se je v času sporazuma med vlado in železničarji mudil v ZDA, pripravljen priznati. Za sedanje povišanje plač železničarjem v proračunu ni nobenega kritja. Minister dr. Acevedo in gospod. minister dr. Alemann sta imela prejšnji teden več razgovorov o razvoju argent. gospodarskega življenja in o stanju, ki je nastalo v upravi drž. žel. z zadnjim povišanjem plač, ko deficit ne bo moge znižati, ampak se bo samo še povečal, ker sindikata nastopata proti redukciji osebja. Po teh razgovorih sta oba ministra dala ostavke.

Za novega ministra za javna dela, javno službo in promet je bil določen dr. José Mazar Barnett, predsednik Narodne banke, za ministra za gospodarstvo pa dr. Carlos Coll Benegas. Prvi pripada vladni intrantsgentni radikalni stranki, drugi pa je bil nekaj časa v kršč. demokrati stranki.

Oba ministra sta v ponedeljek prisegla ter si tudi izbrala sodelavce, ker so sodelavci prejšnjih ministrov skupno z njima odstopili.

pesmijo presegamo kulturo mnogih narodov. Take popevčice spadajo na ples, ne pa k slovenski uri v radijski postaji ali pa naj se v oddaji izpusti „cantares eslovenos“.

Morda pa sem toliko „atrasado“, da še ne vem, da je tudi laška popevčica zapeta v slovensčini, slovenska pesem, ki sem jo že pred 15 leti slišal živčgati po ulicah večnega Rima!

Kaj pravite, g. urednik?

Dias

Iz političnega življenja jugoslovanske emigracije

24

Slovensko krščansko demokratsko društvo v Torontu

Slov. kršč. demokrati so se organizirali tudi v Kanadi. V Torontu imajo Slovensko krščansko-demokratsko društvo. Pod njegovim okriljem se pristaši SLS birajo na sestankih ter obravnavajo politična vprašanja in razpravljajo o položaju slov. politične emigracije.

Od zadnjih sestankov članstva in zaupnikov SLS je zlasti važen sestanek z dne 11. septembra lanskega leta. Na njem so po poročilu predsednika SLS dr. Mihe Kreka o delu III. mednarodnega krščansko-demokratskega kongresa v Čilu ter o delovanju strankine organizacije v Argentini slov. krščanski demokrati v Torontu sprejeli posebno izjavo, ki jo zaradi važnosti objavljamo v celoti.

Glasi se takole:

Osební, neutemeljeni in krivični napadi na predstavnike svobodnega slovenstva v svetu postajajo vse bolj pogosti, vse bolj brezobzirni, kot da bi imeli namen, da nas vse ohromijo, da bi se komunisti znebili politične opozicije v svobodnem svetu.

Omalovažujejo in smešijo se ustvarjalci pretekle slovenske stvarnosti, zlasti tisti iz katoliške skupnosti. Zdi se, kot da bi nekateri hoteli oblatiti, pokopati in prekiniti s tradicijo, ki je bila sveta tako mnogim rodovom pred nami in so se zanjo znojili najboljši sinovi Slovenije.

Z več strani se načrtno širi miselna zmeda o tem, kaj so naše dolžnosti do narodove bodočnosti, kaj je prvenstve-

no važno in nujno, kako in kdo naj opravlja te dolžnosti. Politično delo se smeši, vsemu se daje značaj strankarsko-političnega spletkarjenja; narodni politiki se dosledno ubija veljava in opravičenost.

Zaradi napadov in obrekovanj premnogí med nami žive kot ustrahovani in se umikajo skupnosti. Drugi so pod vtisom, da so se podrlí ideali, ki so prepelj zanje živeli in so zaradi zvestobe tem idealom postali politični emigranti. Tretji, zlasti mladina, pa so postali vsled teh razmer zbegani, notranje razdvojeni in se ne morejo harmonično vključiti v skupno delovanje. Posledica teh pojavov je: zanemarjanje in zmotno tolmačenje političnega dela, prehitro potujčevanje in oprijemanje življenjskega materializma.

Pričakovati bi bilo, da bomo kot slovenska protikomunistična emigracija v osnovnih pogledih, če že ne bolj edini, vsaj bolj strpni, „bodisi, da hodimo k cilju po bližnjici ali po ovinku“ (K. Mauser). Strpnost in zblížanje terja od nas tudi svetovni položaj, ki je bistveno v tem: Fronti svobode in demokracije grozi fronta komunistične tiranije. Vsa protikomunistična emigracija hoče zmago svobode, demokracije in samoodločbe naroda.

Miselna in načelna jasnost sta za edinstvo in strpnost nujno potrebni. Naj tej jasnosti služi tudi tale naša Izjava:

Nismo pristaši slovenske krščanske demokracije od dades. Vanjo smo se takorekoč rodili. Krščanstvo in svobodno ljubno naziranje smo podedovali od prednikov. Zgodovina pove koliko do-

brega je imel naš narod od krščanske demokracije, znane pod imenom SLS, ki ji je pred vojno s ponosom pripadalo toliko generacij doma.

Krščansko-demokratična načela so vesoljna kot težnja po svobodi in krščanski nauk. Zato smo tisti, ki smo tem načelom ostali zvesti skozi vse viharje tudi v novi domovini organizacijsko povezani.

Spoštujemo lestvico vrednot in načel. Pri delu v skupnosti nimamo in ne zasledujemo ne osebnih, ne skupinarskih, ne strankarskih ciljev. Našega sodelovanja pri verskih, cerkvenih, dobrodelnih, kulturno-narodnih in gospodarskih organizacijah nam ne narekuje stranka ali njene koristi. Pristaši kršč. demokracije smo, ker nas je vanjo privledla pot varnosti in poslušnosti cerkvenemu učitelstvu. Dokaz naše demokratičnosti je naše delo z ljudmi, ki niso našega političnega prepričanja.

Glede čisto slovenske usmerjenosti našega dela pa hrani Toronto toliko dokazov, da samo zlobnež more dvomiti ali širiti dvome o resničnosti naših trditvev, ko pravimo, da smo za tako bodočo Slovenijo, kjer bosta svoboda in skupna blaginja najbolje zavarovani. Naše napake skromno priznavamo in jih skušamo popravljati, za napake preteklosti se ne zavzemamo, za bodočo pa smo pripravljeni narodu pomagati, da ne bo prišel iz dežja pod kap, ko bo padla komunistična diktatura. Nauk Cerkev o ureditvi človeške družbe nam je sveto vodilo.

Narodno-politično delo med slovenskimi izseljenci nam je dolžnost v dvojnem oziru: Biti hočemo sodelavci, pomoč in zaledje slovenskega predstavnika v svobodnem svetu, da bi kot organizirana narodnostna skupina v vsakih razmerah do najvišje mere po-

magali narodu doma. Prav tako se trudimo, da kot državljani Kanade pomagamo novi domovini ohraniti demokratični red in svobodščino, ki smo jih deležni.

Pri tem smo pripravljeni sodelovati z vsakomer, ki je z dosedanjim delom dokazal, da mu je resnično pri srcu dobrobit in vsestranski dvig slovenske skupnosti tu, kjer živimo, in našega ljudstva doma.

Spoštujemo druga politična prepričanja, obsojamo pa surovosti, osebne napade, laži in klevete povsod, tudi v politični polemiki.

Širjenje sovraštva in neresnic slovenski stvari samo škodi. Stvarno graditeljsko razmišljanje in razpravljanje o najboljših rešitvah slovenskih narodnih in družbenih vprašanj je zeželeno in koristno. V tem živo tekmuje kot plemeniti ljudje!

Občni zbor Slovenske pravde v Angliji

V Angliji že vsa leta deluje Slovenska pravda kot „zdrženje svobodnih in demokratičnih Slovencev“. Izdaja tudi mesečnik „Klic Triglava“.

Ta politična skupina je 15. novembra 1961 zaključila V. redni občni zbor, ki je pismeno potekal 10 mesecev. Poleg opravljenega dela v dveh letih pred tem občnim zborom, je občni zbor ukvarjal predvsem z vprašanjem lista „Klic Triglava“, t. j. ali naj bi ga tiskali v lastni tiskarni, ki bi jo bilo treba ustanoviti, ali v tujji, ali izdajati še naprej v dosedanjih oblikah in na dosed. način.

V sprejetih resolucijah se občni zbor med drugim zahvaljuje Dobrodelnemu združenju svobodnih državljanzov Jugoslavije za dolgoletno pomoč Socialnemu skladu Klica Triglava, dalje naroča, naj

Slovenska pravda prouči vprašanje toliko omenjene srbizacije Slovenije in vprašanje ekonomskega izkoriščanja Slovenije od strani Beograda ter naj o obojem objavi svoje zaključke. Nadaljuje naj z objavljanjem političnih intervjujev v listu. Ugotavlja, da je treba budno spremljati cerkveni položaj na Koroskem in storiti vse, kar se da, da se izboljša.

Politična resolucija občnega zbora v celoti odobrava izjavo izvršnega odbora Slovenske pravde z dne 23. aprila 1961 glede značaja Slovenske pravde: pospeševati svobodno razpravo in se z vsem pogumom osredotočiti na temeljnih vprašanjih časa. Zato je občni zbor naročil, da je treba okrepiti obstoječa sredstva svobodnega razpravljanja v Slovenski pravdi; ugotovil, da je to možno le, če ostane Slov. pravda politično neodvisna; pozdravlja prakso, da Slovenska pravda združuje demokratične Slovence različnih političnih naziranj, kar omogoča širšo in globljo razpravo, obenem pa krepi duha strpnosti in sodelovanja; k temu naj bodo pritegnjeni v okviru organizacijskih določb tudi demokrati drugih narodnosti; povabi svoje člane, da sodelujejo v političnih strankah in skupinah in naročil izvršnemu odboru, da to podpira.

Občni zbor se je zavzel tudi za skupni nastop vseh Slovencev v Italiji za dosego polit. zakona in izpolnitve določil Londonskega sporazuma, ne da bi bila ob tem okrnjena samostojnost posameznih polit. organizacij.

Na občnem zboru je bil izvoljen naslednji izvršni odbor SP: Pavle Borštnik, Dušan Pleničar, Vekoslav Farkaš, dr. Ljubo Sirc, Lojze Zupan in Štefan Tomažič. Za nadzornika je bil izvoljen Božo Polanc, za njegovega namestnika pa Milan Eržen.

SLOVENCI PO SVETU

ČILE

Po proslavi 50-letnice redovnih obljub č. s. Vincencije Kaplja je bila večja slovenska prireditev v Santiagu na izseljensko nedeljo, dne 4. decembra. V lepem številu so se rojaki zbrali že dopoldne pri slovenski maši, nato pa v gledališču. Kulise na odru so prikazovale slovensko vas z očakom Triglavom v ozadju. Slovenski pevci so predstavljali „Slika na vasi“. Je bila to lepa idila slovenske vasi, ko fant izroča svojemu dekletu šopek nageljnov. Lepo slovensko petje v duetu in v zboru je ustvarjalo v dvorani pravo slovensko domačnost.

Srebrni jubilej, t. j. 25-letnico svojega bivanja in delovanja v Čilu, so nedavno praznovali naslednje slovenske usmiljenke s. Kristofora Kristof v Parajitos, s. Domicijana Kranjc v Concepcionu in s. Marija Camloh v Punta Arenas. Bog jih naj živi in še naprej spremlja njihovo človekoljubno delo s svojim blagoslovom.

VENEZUELA

Decembrska številka lista venezuelskih Slovencev „Življenje poroča, da je Titovo poslanstvo v Caracasu za komunistični državni praznik 29. novembra skušalo povabiti čim več Jugoslovancev. Od Slovencev so bili povabljeni tudi tisti, ki so pred leti ilegalno zapustili državo“. List navaja, da sta bila povabljena tudi oba slovenska duhovnika v Caracasu, ki se pa vablu nista odzvala, kajti na proslavi se je znova izkazalo, da so titovci ostali še naprej komunisti, kar so potrdili tudi s prepevanjem partizanskih pesmi, ko so se že nalezli slivovke in drugih pijač. Med drugim so peli tudi tisto partizansko, ki govori o domobranah kot „belih podganah“, o duhovnikih pa kot „o črnih pseh“.

SESTANEK SLOVENSKE SKAVTOV

V soboto, 30. decembra, so se zbrali vsi slovenski skavti iz vseh okrajev, to je iz San Martina, San Justa in Carapachaya v prijateljski župniji g. Albina Avguščina.

Zbrali so se okrog svojega šefa g. Trtnika Marijana, da ugotove, katera skupina in kateri skavt v vsaki skupini je dosegel prvo mesto v tekmovanju, ki je trajalo nekaj mesecev, in je bilo v zvezi proslave 40-letnice slovenskega skavtstva. Tekme so se vršile v skavtskih disciplinah, po geslu „vedno pripravljen“ in so obsegale: zvesto izpolnjevanje skavtskih zakonov in obljube, redno obiskovanje sestankov (točnost, pridnost in pripravljenost), skavtski izpiti, šolski uspehi, dobra dela, ročna dela itd.

Ob desetih dopolne je najprej bila kratka seja vodnikov s svojim šefom.

Po kosilu so se zbrali po skupinah ali vodih in sicer dva voda iz San Martina, eden iz San Justa in eden iz Carapachaya, da pokažejo svoje spretnosti in sposobnosti, ki so si jih v teku časa pridobili in tako iz sebe izberejo prave.

Kar huda je bila borba med vodoma

Miklavževanje, ki ga je pripravil g. Kelbič, je bila tudi letos v decembru lepa slovenska prireditev v Caracasu. Otroci so nastopili s ljubko igrice. Sv. Miklavž jih je bil vesel ter jih je bogato obdaroval.

Za božič so imeli slovenski rojaki polnočnico v kolegiju Msgr. Aris v Caracasu. Prepevanje slovenskih božičnih pesmi med službo božjo je ustvarilo pravo slovensko božično razpoloženje.

KANADA

Slovenci v Londonu se redno zbirajo v Slovenskem domu. V njem imajo za otroke tudi slovensko šolo, ki jo vodi Anton Kobal. Miklavževanje in božično so združili v prireditve, ki je bila 24. decembra. Misijon za Slovence v tem kraju je bil od 14. do 17. decembra.

Močna je slovenska skupina tudi v Winnipegu. Četrta po številu Slovencev v Kanadi. Prvenstvo imajo seveda Torontčani, na drugem mestu so rojaki v Montrealu, na tretjem Hamiltončani, na četrtem pa v Winnipegu. Med njimi imajo večino mlade slov. družine, ki so se v tem kraju naselile v zadnjih petih letih. Med njimi deluje tudi slovenski zdravnik dr. Kozin.

Slovenci v Winnipegu imajo že več let svoje Slovensko društvo, ki ga letos vodi kot predsednik štajerski rojak Anton Pikel. Slovensko društvo prireja za rojake družabne prireditve in skupne izlete. Želja Slovencev v Winnipegu je, da bi čimprej dobili stalnega slovenskega duhovnika. Sedaj prihajajo med nje od časa do časa slov. lazariisti iz Toronta.

AVSTRALIJA

Slovenski pevci v Sydneyu so se začeli zbirati na rednih pevskih vajah v dvoranici na 121 Queen St., Woollahra.

Petje vodita p. Odilo Hajnshek in Ludvik Klakočar.

Za božič je izšla v Avstraliji gramofonska plošča z naslovom „Slovenski božič“. Na plošči je podano vse, kar slovenski človek ob prazniku rojstva božjega Deteta najraje sliši in doživlja: pritrkavanje zvonov, mogočen glas božičnih orgelj in lepe ter mile božične pesmi. V Sydneyu jih ima v zalogi p. Odilo Hajnshek na naslovu 66 Gordon St. Paddington, v Melbourneu pa rev. Bazilic Valentin, 19 A Beckett St., Kew, Vic.

Med avstralskimi Slovenci živi tudi slovenski emigrantski pesnik Humbert Pribac. Letošnji Zbornik-Kolektor Svobodne Slovenije je objavil več njegovih pesmi. Za božične praznike je Slovenski klub iz Melbournea napovedal v listu Misli, da bo izšla v njegovi založbi tudi zbirka najlepših pesmi Humberta Pribaca v lepo vezani knjigi.

GORISKA IN PRIMORSKA

Po ljudskem štetju na Tržaškem

Oktobra je bilo v vsej Italiji ljudsko štetje, ki je ugotovilo, da ima Italija 50.500.000 oseb s pravico pristojnosti. Število prebivalcev se je pomnožilo za 3 milijone ali 6,2% od štetja l. 1951.

Na Tržaškem so pričeli tudi objavljati prve neuradne podatke. Tako je Trst sam narasel v 10 letih le za 868 oseb. Strokovnjaki pravijo, da to ne more biti resnična številka, ker so ugotovili, da so našli kar 20.797 stanovalcev kot leta 1951.

Na Tržaškem so tudi popisovali prebivalstvo po občevalnem jeziku v družini. Čeprav ni še nobenih rezultatov, pa italijanski novinarji že pišejo, da na Tržaškem ni niti 15.000 Slovencev.

Vse slovenske politične in kulturne organizacije ter italijanski KP in socialistična stranka so že vnaprej s posebno skupno izjavo odklonile popis prebivalstva po občevalnem jeziku ter zlasti izkoriščanje njegovega izida v protislovenske namene. Poleg tega so v izjavi ugotovili, da niso oblasti poskrbele za zadostno število slovenskih obrazcev, navodil v slovenskem jeziku pa sploh ne. Odlok predsednika republike o ljudskem štetju je bil raztegnjen na Tržaško ozemlje šele teden dni po izvršenem štetju, v predsednikovem dekretu sploh ni govora o občevalnem jeziku. Zato so vse organizacije izjavile, da sta tako popis prebivalstva kot narodnostni nezakonito izvedena na Tržaškem.

Zasedanje italijansko-jugoslovanske komisije

V Beogradu je v decembru zasedal odbor obeh držav, ki ima nalogo obravnavati vprašanja narodnih manjšin na bivšem Svobodnem tržaškem ozemlju.

Kakor je že običajno, ni bilo ob začetku zasedanja nobenega uradnega sporočila o dnevnem redu. Vendar je demokristjanski dnevnik „Il gazettino“ zapisal, da so se seje začele v „prisrčnem vzdušju“ ter je objavil tudi podroben dnevni red: 1. Pouk italijanščine oziroma slovenščine na osnovnih in srednjih šolah; 2. dvojezični napisi na cestah in javnih uradih; 3. uporaba italijanščine oziroma slovenščine na sodiščih; 4. primerno zastopstvo manjšin

v občinskih komisijah; 5. ukrepi, potrebni za vzgojo večine do spoštovanja manjšine.

Zasedanja so trajala dva tedna, jugoslovansko zastopstvo je vodil Mitja Vošnjak, nekdanji generalni konzul v Trstu, italijansko pa veleposlanik Maurizio Castronuovo.

V vldemskem muzeju so hranili zvonove, ki so jih po vojni odpeljali iz Istre. Jugoslavija pa je na osnovi mirovne pogodbe, ki določa, da se morajo vrniti vsi kulturni in umetniški predmeti, zahtevala vrnitev zvonov. Tako je nedavno odpeljala iz Vidma 48 zvonov, ki sta jih prevzela nadzornik za varstvo spomenikov dr. Nace Šumi in zagrebški docent umetnostne zgodovine prof. Milan Prelog.

PO ŠPORTNEM SVETU

Svetovno smučarsko prvenstvo bo od 18. do 25. februarja. V Zakopanah na Poljskem bo tekmovalje v klasičnih disciplinah in skokih, v Chamorixu v Franciji pa v alpskih disciplinah. Za obe tekmovalni se je prijavilo 750 tekmovalcev iz 31 držav: Za Chamorix 359 (alpske discipline). Za Zakopane (klasične discipline) pa 400. V Zakopanah bo seveda najštevilnejša poljska reprezentanca: 50 tekmovalcev; Jugoslavijo pa bo zastopalo 20 tekmovalcev.

Jesenski del prvenstva Slovenske nogometne lige je osvojil ljubljanski Triglav, ki ima lepe upe, da bo prihodnje leto spet tekmoval v drugi zvezni ligi. Ima 4 točke naskoka, ni izgubil nobene tekme, le enkrat je igral neodločeno.

Tekem za slovensko nogometno prvenstvo si je ogledalo v prvem delu 61.133 gledalcev, ki so plačali za vstopnino okoli 8 milijonov dinarjev.

Ljubljanska Olimpija, ki je jugoslovanski prvak v košarki, je na Dunaju v prvi tekmi za Evropski pokal premagala avstrijskega prvaka ECE s 99:77 (48:32).

Jugoslovanska nogometna reprezentanca je, kakor je znano, premagala konec novembra Avstrijo z 2:1. Ta zmaga je precej dvignila ugled jugoslovanskega nogometa, ki je po pisanju športnih strokovnjakov, nekaj padel v kvaliteto. Avstrija je namreč veljala za vodilno evropsko velesilo v nogometu. Ta naslov si je pridobila z zmagami v desetih zaporednih mednarodnih srečanjih: Med drugimi so Avstriji premagali ZSSR, Španijo, Anglijo, Madžarsko in Italijo.

Isti dan so se tudi pomerile še Jugoslavija B: Avstrija B 4:4 (3:3), mladinci Jugoslavija: Avstrija 5:0 (3:0), v Celovcu pa Slovenija: Koroska 3:3 (2:2).

V mladinski reprezentanci je igral tudi ljubljanski Corn na levem krilu.

Evropsko lahkoatletsko tekmovanje (PEA) bo letos od 12. do 16. septembra. Nedavno so na zasedanju Evropske komisije Mednarodne atletske zveze določili kvalifikacijske norme. So precej „zabijene“: tekmovalci morajo Joseči za pridobitev pravice do udeležbe za PEA v predtekmovaljih naslednje rezultate: moški — višina 2,03, daljina 7,50, krogla 17,00, troskok 15,50, palica 4,40, kopje 75, disk 53, kladivo 62; ženske — višina 1,67, daljina 6,00, krogla 15,00, disk 48,00, kopje 50,00.

OBVESTILA

V tiskovni sklad Sv. Slovenije sta darovala: g. Franc Makovec, Uruguay, \$ 100.—; g. Robert Petriček \$ 470.— Iskrena hvala! Posnemajte!

Pri loteriji za škofov zavod je zadela številka 4.154, ki jo je imel g. svetnik Alojzij Košmerlj. Vodstvo zavoda se najlepše zahvaljuje vsem, ki so kakor koli sodelovali v loteriji.

Članom in članicam Mladinskega doma sporočamo, da bomo imeli v nedeljo, 21. januarja skuren izlet na otok Hlavatha v Tigro. Odhod je ob 7 zjutraj iz Don Bosca. Na razpolago so še sedeži v avtomobilu tako, da tudi tisti lahko pridejo, ki se doslej še niso prijavili. Ob 11 bo na otoku skupna sv. maša. Vabljeni člani in članice pa tudi drugi prijatelji dobrodošli. Za hrano in pijačo preskrbljeno. Vabi odbor Mladinskega doma.

V Našem domu v San Justu bo v nedeljo, 28. t. m. ob pol desetih dopoldne slovenskih rojakov zaradi določite načina za zagotovitev uspešnega delovanja na raznih področjih slovenskega udejstvovanja zlasti za prireditve slovenske počelne mladine. Vsled važnosti vprašanj, ki bodo na dnevnem redu, naj se sestanka udeležijo dekleta, žene, fantje in tizvršci skega okraja.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miroslav Stare
Redactor jefe: Kroselj

Redacción: Instrucción:
Ramón F. delo, javno službenos Aires,

va večje, kajti pa

izvajal vladni o

z žel. službo, na

avo, nižalo naj

pi pa pošteno na

ako, da bi bile s

va je v glavnem

samo po tri

kata sta nast

Naročnina novitnemu nije za leto

1962: za Arg zadnje stav: za Sever-

no Ameriko se je pa stav dolarjev, za

pošiljanje z rak dan vozi 12 dolarjev

Talleres Grá vedno več R. L., Estados

Unidos 4250, so se C. E. 33-7213

med

rekega

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

med

IVAN CANKAR

Gospod stotnik

Hladno, jesensko jutro je bilo, megle so se vlačile po dolini in se plazile ob strmih rebrih gora, na vrhovih se je v žarkih zgodnje zarje belil prvi sneg, ki je bil zapadel ponoči. Nebo je bilo jasno; še je spominjalo na polnočni sneg in mrzle jutranje zvezde, ač že je čakalo sonca.

Gledal sem skozi okno; to okno še nikoli ni bilo umito, zato sem gledal kakor skozi tančico, razločil pa sem natančno vse, kar se je godilo pod menoj; tudi glasovi so bili v čistem jutranjem zraku jasni, da sem slišal in razumel vsako besedo. Dvorišče je bilo za ped visoko posuto s črnkastim prahom, ki se je bil čez noč spremenil v mastno blato; s prav takim prahom so bile pokrite tudi nizke strehe barak in uvelo listje oreha; ki je stal samotni sredi dvorišča; pod tem orehom je držal vojak na uzdi osedlanega konja, ki je pohrzaval in vztrepetaval od hlada in nemira.

V dolgi ravni vrsti je stala kompanija, napravljen, da se še tisto uro napoti na bojišče. Stali so tam kakor iz kamna, nobeno oko ni trenilo; sloka telesa so bila naravno upognjena pod bremenom težkih nahrbtnikov. Nikoli poprej nisem videl na enem samem tesnem kraju toliko mlade lepote. Vsi obrazi so bili še zelo mladostni, skoraj otroški; vsi so bili živi, kakor v rosi in zarji umiti; tudi v očeh je bila svetla rosa, gledale so kakor iz daljnjih kra-

jev, iz lepih sanj; vse pa so bile nepremično uprte v gospoda stotnika, ki je s počasnim, malobrižnim korakom stopal pred nemo vrsto gor in dol.

Stotnik je bil sila visokega života, za glavo višji od kompanije; ogrnjen je bil v ohlapen plašč, izpod tega je gledalo dvoje zelo dolgih in tenkih nog; v roki, ki je bila še v rokavic, koščena in krempljasta, je držal palico in se gredoč opiral. V obraz mu nisem videl, ker je bil ves čas obrnjen proti vrsti. Korak za njim je stopal mlad praporščak in se včasih plaho ozrl, kakor se morda ozre človek, ki bi rad pobegnil, pa občuti, da je brez usmiljenja priklenjen.

Še enkrat je gospod stotnik začel od kraja ogledovanje. Postal je pred prvo številko v vrsti, pred visokim, vitkim fantom, ki je strmel vanj s črnimi, zamolklimi očmi. Stotnik je stopil tik predenj: „Kako ti je ime?“ Fant je povedal in tedaj mi je presunilo dušo: saj te poznam, ti lepi mladi fant! Ti zamišljeni, s polnim sreem v veliko prihodnost strmeči! Stotnik je vprašal dalje: „Ali imaš očeta doma?“ — „Nimam ga več.“ — „Pa koliko bratov in sester?“ — „Nimam jih.“ — „Ali ti vsaj mati še živi?“ — „Mater še imam.“ In luč se je vžgala v zamolklih očeh.

Tedaj je stotnik vzdignil palico, se dotaknil z okovanim koncem fantovih prsi in pomignil praporščaku. Ta je potegnil iz za rokava zapisnik ter s tresočo

se roko zapisal fantovo ime. In fant je prebledel.

Stotnik je šel mimo drugega in se ni ozrl nanj; stopil je do tretjega in si ga natančno ogledal. Ta je bil pač vesel, zgovoren in glasen mladenič, slovitec. Imel je zdrav, okrogel obraz, ob drobnih ušesih se je vilo nekaj svetlo-pšeničnih kodrov, sinje oči so na glas prepevale, temnordeče ustnice so se krožile v prijetnem smehljaju.

„Imaš nevesto doma?“ je vprašal stotnik. — „Imam, gospod stotnik.“ — Še glasneje so prepevale sinje oči, v svetlo daljavo je segla pesem. Stotnik je vzdignil palico, praporščak je pisal. In pesem je ugasnila v sinjih očeh.

Tako je stopal gospod stotnik počasni dalje od dolgi vrsti; pregledoval je, izraževal in izbiral. Včasih je izpustil po dva in tri, nekaterega še pogledal ni; včasih pa jih je zaznamoval kar po pet in šest zapovrstjo. In zdelo se mi je, da nalašč in preudarno izbira najmočnejše in najlepše.

Prisnel je do kraja, poslednjič je vzdignil palico, nato se je obrnil. Takrat sem mu videl obraz in srce mi je utihnilo. Ta obraz je bil brez kože in mesa, namesto oči sta bili izkopani v lohanjo dve globoki jami, dolgi, ostri zobje so se rezali nad golo, silno čeljustjo. Stotniku je bilo ime Smrt. — „Naprej... marš!“

Kompanija se je sunkoma zaokrenila ter se napotila s čvrstimi koraki v meglo-nizdol. Pred njo je jeznil gospod stotnik; visoko iznad megle se je dvigal njegov črni plašč.

se roko zapisal fantovo ime. In fant je prebledel.

Stotnik je šel mimo drugega in se ni ozrl nanj; stopil je do tretjega in si ga natančno ogledal. Ta je bil pač vesel, zgovoren in glasen mladenič, slovitec. Imel je zdrav, okrogel obraz, ob drobnih ušesih se je vilo nekaj svetlo-pšeničnih kodrov, sinje oči so na glas prepevale, temnordeče ustnice so se krožile v prijetnem smehljaju.

„Imaš nevesto doma?“ je vprašal stotnik. — „Imam, gospod stotnik.“ — Še glasneje so prepevale sinje oči, v svetlo daljavo je segla pesem. Stotnik je vzdignil palico, praporščak je pisal. In pesem je ugasnila v sinjih očeh.

Tako je stopal gospod stotnik počasni dalje od dolgi vrsti; pregledoval je, izraževal in izbiral. Včasih je izpustil po dva in tri, nekaterega še pogledal ni; včasih pa jih je zaznamoval kar po pet in šest zapovrstjo. In zdelo se mi je, da nalašč in preudarno izbira najmočnejše in najlepše.

Prisnel je do kraja, poslednjič je vzdignil palico, nato se je obrnil. Takrat sem mu videl obraz in srce mi je utihnilo. Ta obraz je bil brez kože in mesa, namesto oči sta bili izkopani v lohanjo dve globoki jami, dolgi, ostri zobje so se rezali nad golo, silno čeljustjo. Stotniku je bilo ime Smrt. — „Naprej... marš!“

Kompanija se je sunkoma zaokrenila ter se napotila s čvrstimi koraki v meglo-nizdol. Pred njo je jeznil gospod stotnik; visoko iznad megle se je dvigal njegov črni plašč.

Sporočamo znancem in prijateljem, da je dne 18. dec. 1961 za vedno zatisnila svoje oči naša draga žena, mama, stara mama, gospa

META KOCJAN, roj. PURKA T

K zadnjemu počitku so jo položili na pokopališču pri Sv. Križu v Ljubljani dne 20. dec. 1961. Sv. maša zadušnica bo v soboto dne 20. januarja v cerkvi Marije Pomočnice v Don Bosco ob pol 7.

Žalujoče družine Kocjan, Suštaršič, Rus, Kramar in ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Buenos Aires, Chicago.

NAJNOVEJŠE HLADILNIKE

BLED

ter vse ostalo za hišo in dom
Vam nudi vedno po najugodnej-

ših cenah

Novak

Cerrito 2245 Lomas del Mirador

Pozor, dekleta! Izlet vseh članic S.D.O. kakor tudi prijateljice bo v nedeljo, 28. t. m. Več novic v prihodnji številki.

V socialni sklad DS so nabrali na fantovščini Janeza Žitnika \$ 1.800.— in 1 dolar. Iskrena hvala!

†

Sporočamo znancem in prijateljem, da je dne 18. dec. 1961 za vedno zatisnila svoje oči naša draga žena, mama, stara mama, gospa

META KOCJAN, roj. PURKA T

K zadnjemu počitku so jo položili na pokopališču pri Sv. Križu v Ljubljani dne 20. dec. 1961. Sv. maša zadušnica bo v soboto dne 20. januarja v cerkvi Marije Pomočnice v Don Bosco ob pol 7.

Žalujoče družine Kocjan, Suštaršič, Rus, Kramar in ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Buenos Aires, Chicago.